

In mijn voordracht ter gelegenheid van de bijeenkomst van het Comité Permanent van de FIG op 23 juni 1982, zie NGT Geodesia van juni 1982, schatte ik het totaal aantal personen dat in ons vakgebied in 1981 werkzaam waren op \pm 4700 personen en het totaal bedrag aan landmeetkundige activiteiten op 350 miljoen gulden. De omvang van de vrije markt schatte ik toen op 50 miljoen gulden. Ongeveer 700 personen zouden toen in onze branche werkzaam zijn. Misschien is deze taxatie wat aan de krappe kant geweest, als rekening wordt gehouden met bijkomende kosten voor apparatuur en benodigde vaartuigen ten behoeve van het verrichten van hydrografische werkzaamheden. Ook was mij weinig bekend over de omvang der werkzaamheden, verbonden aan het opzetten en inrichten van vastgoedregistratie- en -informatiesystemen.

Verval van de vrije markt gedurende de laatste jaren

Nu, bijna twee jaar later moeten wij vaststellen dat de vrije markt en daardoor ook het aantal werknemers bij de bureaus aanzienlijk is teruggelopen. Exacte cijfers ontbreken, er is geen branche-organisatie. Insiders schatten de teruggang in volume en personeel op 25 - 35%. Onze bedrijfstak — nauw verwant aan de bouw — ondervindt de teruggang in deze sector aan den lijve. Daarnaast wordt zij geconfronteerd met de bezuinigingswoede van de overheid. Bezuinigen doet pijn. Afwentelen van de narigheid door eerst de uitbestedingsbudgetten te verkleinen, ligt voor de hand. Dit proces gaat nu al enige jaren voort. De bureaus ervaren dit snoeien op de uitbestedingsbudgetten als het doorspelen van de Zwarte Piet van de versobering aan het bedrijfsleven.

Deze gang van zaken spoort niet met het tweede spoor van het regeringsbeleid, nl. versterking van de marktsector. Dat de collectieve lasten en het financieringskort drastisch moeten verminderen, behoeft geen nader betoog. Het is evenzeer duidelijk dat er iets moet gebeuren aan de afschuwelijke werkloosheidsproblematiek. Belangrijk is echter, dat de bedrijvigheid van ondernemingen in ons land weer toeneemt.

Als in het kader van de steeds doorgaande bezuinigingsrondes minder middelen voor een dienst beschikbaar komen, zou dit niet tot aantasting van de uitbestedingsbudgetten mogen leiden. Integendeel, juist dan zouden overheidsdiensten zich nog meer de vraag moeten stellen of het dienstenpakket moet worden versoberd door taken naar het bedrijfsleven over te hevelen, dan wel deze goedkoper door het bedrijfsleven te laten uitvoeren.

Aandacht voor privatisering bij het Kadaster

Het is eigenlijk merkwaardig, dat zo'n vraag door het fenomeen privatisering expliciet aan de orde is gesteld. In het rapport Heroverwegingen Collectieve Uitgaven (Rijksbegroting; deelrapport 32, getiteld „Privatisering“, kamerstuk 16625-40), dat in augustus 1982 aan de Kamer werd aangeboden, staat over het Kadaster het volgende vermeld:

- Ten aanzien van het kadastraal informatiesysteem: Thans (1982) vindt uitbesteding — hetgeen in beginsel zeer goed mogelijk is zonder dat het aspect rechtszekerheid wordt geschaad — slechts zeer incidenteel plaats. De gespecialiseerde technische kennis die hiervoor nodig is, is aanwezig bij ingenieursbureaus en landmeetkundige bureaus. Een voordeel van uitbesteding is het gemakkelijker worden van de aan-

passing van de ingezette capaciteit ten opzichte van het werkaanbod.

- Ten aanzien van ruilverkaveling en landinrichting: Als privatiseringsmogelijkheden kunnen worden genoemd een grotere mate van uitbesteding, vooral in de sfeer van de landmeetkundige en fotogrammetrische werkzaamheden. Hiervoor is gespecialiseerde kennis aanwezig in de particuliere sector.
- Ten aanzien van de GBKN van Nederland: Een nagenoeg volledige uitbesteding van de werkzaamheden is mogelijk, met uitzondering van een stuk toezicht en regelgeving om de nodige uniformiteit te betrachten.

Er wordt in dit rapport nog over andere privatiseringsmogelijkheden gesproken, zoals het omzetten van de Dienst van het Kadaster in een staatsbedrijf, en de overheveling van kadastrale taken naar het bedrijfsleven; met introductie van de figuur van beëdigd particulier landmeter, in verband met het nemen van de hindernis van de rechtszekerheid.

In het rapport wordt verder gesproken over de noodzaak van verdergaand bedrijfseconomisch onderzoek, financiële aspecten en het tijdsplan nodig voor doorvoering van privatiseringsvarianten. Een dergelijk onderzoek zou eigenlijk periodiek moeten plaatsvinden.

Evenals de jaarlijkse controle op de besteding van financiële middelen door een externe accountant, zou regelmatig moeten worden gekeken naar:

- de motieven van overheidsbetrokkenheid (waarom doet de overheid dit?);
- de geleverde voorzieningen, met name voor de functies planning, produktie en financiering (welke voorzieningen worden geleverd en hoe worden ze geproduceerd en gefinancierd?);
- de juridische organisatorische vormgeving van overheidsbetrokkenheid (hoe zit de organisatie van de Dienst in elkaar?).

Dat er in het kader van zo'n onderzoek tevens wordt gekeken naar de verhouding baten/lasten en werkgelegenheidsaspecten, ligt voor de hand.

Sinds medio 1983 is een interdepartementale werkgroep bezig met verdergaand onderzoek naar privatisering bij het Kadaster. Zij moet de zojuist genoemde vragen beantwoorden. Tot de werkgroep behoren vertegenwoordigers van de departementen: Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieuhygiëne, Verkeer en Waterstaat, Landbouw en Financiën en vijf kadastermensen. Voor wat betreft de mogelijke privatiseringsvarianten kan zij zich beperken tot uitbesteding van werkzaamheden.

Vanwege de aanzienlijke tijd die nodig is voor het omvormen van de Dienst tot een overheidsbedrijf, en het nog grotere tijdsbeslag dat invoering van de „beëdigde particuliere landmeter“ met zich zal meebrengen, is vermoedelijk om louter pragmatische redenen voor deze beperkte opdracht gekozen. Een kabinet heeft maar vier jaar zitting en dan moet het tussentijds niet sneuvelen!

De werkgroep heeft in februari 1984 contact opgenomen met particuliere bedrijven die daarom hadden verzocht. Er zijn een drietal gesprekken geweest, waarin van de zijde van de marktsector is aangedragen, dat de bedrijven bereid zijn en klaar staan om kadastertaken over te nemen. Zij juichen dit toe, omdat toename van werkzaamheden kan leiden tot sterkere bedrijven die dan beter in staat zijn bij te dragen aan:

- innovaties en ontwikkelingen in het vakgebied;